

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrd Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig- i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren fru Vanberg privat 30487 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag ,Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De cvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: Søndag Lætare - vær glad. — «Gud bevare Østerrike». — Fastealmisse og nestekjærlighet. — Konferanse i Notre-Damekirken, Paris. — De engelske colleges pedagogiske verdi. — Leonardo da Vincis nadverbilled. — Makten på havet. — 1920-1921. — † Fru minister Irgens. — - og derute.

Søndag Lætare - vær glad!

Det hviler en lys og festlig tone over den fjerde fastesøndag — den anslåes hele tiden i liturgien. Straks i messens inngangsvers hører vi den: «Fryd dig, Jerusalem! Kom alle dere, som elsker den! Glød dere, alle som er bedrøvet!» Det er profeten Esaias, som taler og det er tanken på det rike, som Messias skal bringe, som vekker denne glede i ham og som han nu vil dele med alt folket. Og i dagens evangelium får vi så vidnesbyrd om at profetens glede er berettiget. Vi ser Kristus, verdens frelser, stå overfor en uhyre menneskemengde. Om ham står de tolv apostler, foran ham ligger fem byggbrød og to små fisk. «Hvad er det til så mange?» spør en av de tolv — jo, det er mer enn nok. Folkene anbringes i lange rekker på det grønne gress — utdelingen begynner. Alle får spise sig mette — og enda blir det tolv kurver med rester igjen. Stor er gleden: «han er i sannhet den profet som skal komme!» og de vil ha ham til konge. Vi forstår og deler denne glede, vi som lever nu.

Men også kirkebønnen til denne søndag er vidunderlig: «Forund oss, vi ber dig, allmechtige Gud, at vi som knuges ned av hvad våre egne gjerninger fortjener, dog frimodig må dra ånde ved din nådes trøst!» Ti den minner oss om at vi over Lætare-søndagens fryd ikke må glemme

at det er botens tid vi lever i.

«Våre egne gjerninger» kan nok knuge oss ned — hvor ofte har vi ikke vanæret den Gud, vi skulde ære og takke med all vår flid — hvor megen skade har vi ikke forvoldt våre medmennsker, hvem vi skulde ha hjulpet frem mot deres evige mål!

Men Gud være lovet for syndernes forlatelse! Han være lovet for det hellige sakrament som det især skyldes at vi kan «dra ånde ved Guds nådes trøst.» Men botens vei skal vi gå — i tålmod skal vi bære hvad det kommer over oss av trengsel og nød, av sykdom og sorg. Ofre det skal vi for våre synder og for mennesketens synd — den stakkars forvillede menneskehet som trenger så sårt til soning og bot for alle sine mange feilgrep. Kan hende har botens tid ikke vært så krevende som nu — vil vi svikte, vi som vet om dens betydning?

Nei! La oss rekke våre hender i bønn mot himmelen og i handling mot våre omgivelser. Av fem små brød og to små fisk blev det nok til en uoverskuelig menneskemengde — ingen av oss vet hvad Frelseren kan skape ut av netop mitt lille forråd av kjærlighet og offersinn, hvis vi bare legger det for hans fot. Det er botstidens ansvar — men også dens glede,

„Gud bevare Østerrike“.

Da forbundskansler dr. Kurt von Schuschnigg fredag kveld i forrige uke tok avskjed gjennom radioen med sitt folk, idet han meddelte at han trådte tilbake fra sitt embede på grunn av det ubønnhørlige ultimatum, som fra Hitlers side var stillet under trussel av våpenmakt og som krevet at den østerrikske regjering skulde omdannes etter Berlins ønske — sluttet han sin tale idet han dypt beveget uttalte: «Gott schütze Österreich». Siden da er denne bønn blitt gjentatt av tusener av leper hele jorden over: «Gud bevare Østerrike! Gud bevare den stat i hvis lovgivning det uttrykkelig er hevdet: «Østerrike er en kristelig stat» og som bygget sin fremtid op på Quadragesimo anno's direktiver». Menneskelig sett ligger det hele i grus nu. Da Hitler «under jubel» rykket inn i Wien kjørte han frem over hjerter som knustes i redsel og i avmektig sorg — og hvor meget det så nu tales om de «ublodige» revolusjoner» som nasjonalsocialismen representerer, så roper dog den forferdelige selvmordsepidemis ofres blod enn høiere — her som i Tyskland. En lang, lang rekke av landets mest kjente og dyktigste borgere har tatt sitt eget liv — og mon ikke disse dødes stemmer fører den tyngste anklage mot triumfatoren? Mord eller selvmord — ansvaret er like tungt og hendene på den som voldet det, like blodige.

Omveltningen føles så meget mer knugende som den kom etter forbundskansler Schuschniggs proklamering av en ny folkeavstemning, som skulde vært avholdt søndag. Det var i Innsbruck at Schuschnigg holdt denne tale — 20 000 mennesker tiljublet den og jubelen bredte sig overalt i landet med undtagelse av de nazistiske høiborger Linz og Graz. Nazistene følte sig slått på forhånd og regjeringstillhengerne regnet med 75 pct. av stemmene. Vi må huske dette når den tyske propaganda nu setter alt inn på å få verden til å tro at Østerrikes erobring er skjedd under folkets store jubel. Det er nazistene som jubler nu — de har fått sin vilje, men ved hjelp av tyske bajonetter. Hitler måtte jo for enhver pris hindre folkeavstemningen — han har nu måttet sende alle sine Gestapo-førere ned for å foreta «utrenskningen» — etter først å ha beordret dr. Seyss-Inquart til å be om våpenhjelp mot sine egne landsmenn.

Hvis nazibevegelsen hadde vært så sterk som man nu forsøker å gi verden inntrykk av, hadde Hitler jo ikke behøvet å rykke inn i Østerrike. De østerrikske nazister kunde jo bare ha stemt Schuschnigg ned, men de visste at de ikke kunde greie det — at de var i håpløst mindretall, og så måtte den tyske krigsmakt komme til hjelp. At Hitler nu vil få flertall, er utvilsomt — en avstemning i et hærtatt land er ikke fri.

Dr. Seyss-Inquart har et tungt ansvar — ikke minst når man husker hans ord kort tid etter hans utnevning: «Jeg ønsker ikke at Fedrelandsfronten skal bli et nazist-parti. Jeg tror på at Østerrike fortsatt må bli et uavhengig, kristent Østerrike — og intet annet». Tre uker senere bad Schuschnigg østerrikerne besvare disse spørsmål, som gikk ut på det samme: «Er Du for et fritt og tysk, uavhengig og sosialt, et kristelig og evig Østerrike? Er Du for fred og arbeid samt likeberettigelse for alle som bekjenner sig til folk og fedreland?» Og — for å hindre at folket fikk svart på disse spørsmålene rekvirerer Seyss-Inquart tyske tropper — etter at Schuschnigg hadde gått av fordi han blev truet med at tyske soldater vilde rykke inn i landet hvis han ikke gikk av.

Han gikk — og soldatene kom.

Refleksjonene gjør sig selv!

Det nye Stor-Tyskland som Østerrike nu er en del av, er større enn før-krigstidens tyske rike: 540 853 kvm. i 1914 og nu 554 549, likesom befolkningen er vokset med 6 millioner til 74 millioner. Det inntar nu en helt overmektig stilling overfor sine grenseland Ungarn, Jugoslavia og Italia. Det står i vennskapelig forhold til Ungarn, Italia og Polen — det siste rike har allerede nydt godt av dette, idet det har fått satt igjennem sine fordringer overfor Litthauen, som har måttet bøie sig på alle punkter. I øieblikket finnes det kun en stat i Mellem-Europa som er forblitt tro mot sin franske orientering, nemlig Tsjekkoslovakiet.

Selvfølgelig er det i øieblikket ingen grenser for alle de fordeler som man i Berlin fremhever at Østerrike vil ha av den stedfunne «Anschluss». Men det kan allikevel ikke i lengden skjules for verden at sammensmeltningen av Østerrike og Tyskland vil forverre den allerede vanskelige nok devise- og råstoffsituasjon. Den tyske deviseinnskrenkning, utvidet til å omfatte også Østerrikes handel kan bli skjebnesvanger. Like så skjebnesvanger vil den sociale forandring etter tysk mønster, som nu er i full gang kunne bli. De forskjellige «laug» er allerede oppløst og den tyske «arbeidsfront» innført — pressen er i god gang med å bli «ensrettet» som den tyske. De anti-jødiske lover skal tre i kraft — jødiske advokater og dommere, offentlig ansatte læger o. l. er allerede avsatt og en flokk antisemitiske eksperter med «Der Stürmer»s redaktør, Julius Streicher i spissen er ankommet til Wien og er begynt å virke. Men hvorledes vil østerrikerne som er et av verdens mest individualistisk innstilte folk, kunne venne sig til den hårde nazistiske disiplin? Men det største av alle problemene er allikevel det religiøse: Østerrike er jo et rent katolsk land og tilfører derfor det tyske rike et element, som kommer til å styrke katolisismens stil-

ling i riket i det store og hele. Dr. Seyss-Inquart selv sies å være praktiserende katolikk, likesom flere medlemmer i den nye regjering.

*

Men Kirkens stilling er selvfølgelig ytterst alvorlig i øieblikket. Wiens erkebiskop kardinal Innitzer har klart lagt for dagen at Kirken anser sig som en åndelig makt, som ikke — tvert imot all mistanke og misforståelse — har noe ønske om å blande sig inn i døgnets politikk men i første rekke ønsker fred og uinnskrenket råderum for sitt sjelesørgerarbeid og sin oppdragergjerning, idet han har avlagt Hitler et besøk og uttalt ønsket om lojalt samarbeid I en leder i «Osservatore Romano» billiges dette skritt — men bladet ser selvfølgelig meget pessimistisk på den opståtte situasjon, da det jo raser en absolutt kirkefølgelse i Tyskland og det vel er tvilsomt om Østerrike vil bli forskånet for denne. Det pavelige blad ønsker opriktig at dette må bli tilfelle, men fastslår også at det er lite forhåpningsfulle utsikter. Og det oppfordrer alle katolikker verden over til å slutte sig sammen i en eneste bønn:

«Gud bevare Østerrike».

Fastealmisse og nestekjærlighet.

«Bønn og almisse» — i fastetidens stille stunder er det disse to kristelige funksjoner, som bør være gjenstand i særlig grad for våre overveielser, idet de bør være som utslag av sann kristendom innad og utad. I det daglige arbeidsliv er det så meget som optar vår tid og våre tanker, men i fastetiden er livet allikevel for oss katolske kristne formet på en annen måte enn ellers i året. Og da bør også vår bønn ha et annet preg. Ti det er jo den lidende Frelser, våre tanker hefter sig ved — og da vi alle er «lemmer på hans legem» blir det derfor den lidende menneskehet, våre tanker drages til. Mer enn ellers bør vår kjærligste oppmerksomhet i denne tid være festet ved våre medbrødre — i bønn og almisse for de fjerne, i bønn og handlinger overfor de, nærværende. I den rent fysiske del av fastetiden har vi nu så mange lempelser at det kun er en rent forsvinnende del av oss, som faster i den fulle betydning av ordet: trener legemet gjennom avsavn til å bli et villigt redskap for ånden. Men til gjengjeld burde vi trene våre følelser til å bli viljens lydige tjenerne — burde trene dem op til større og større fullkommenhet på nestekjærlighetens område.

Der står i alle våre kirker en bøsse, som bærer innskriften «Fastealmisse». Kan hende har vi hver søndag lagt en lille gave i den — men har vi noengang gitt så meget at gaven virkelig var et offer — representerte et offer, et avkall av noe vi gjerne vilde eller var vant til å bevilge oss selv? Har vi virkelig gitt ikke alene det vi ikke trengte til noe

bestemt, men det vi hadde beregnet til en kino, til kaker til eftermiddagskaffen, til et glass øl i utide, til blomster i stuene — har vi om bare en eneste gang i denne fastetid med klar bevissthet gitt avkall på dette og istedetfor lagt veien om kirken og latt disse penger gli ned i den lille beskjedne bøsse ved døren? Og etterpå knelt og bedt en bønn for den ukjente neste, som gjennom Kirken vil få glede av dette vårt lille «offer —»? Kan hende har vi gjort det — og følt den fred, som overgår all forstand, dale ned i våre hjerter og gi syv-dobbelt igjen for det vi gikk glipp av — kan hende har vi ikke, men da er det ikke forsont å gjøre den erfaring. Fastetiden er inne — men forsøm ikke dens besøkestid!

Konferansene i Notre-Damekirken, Paris.

Hver den katolikk, som har opholdt sig i Paris i fastetiden, vil ha bevart et uforglemmelig minne om fasteprekenene i Notre-Damekirken — de, som bærer betegnelsen konferanser, men i virkeligheten er prekenes, holdt av en av tidens berømteste geistlige. I år er det chanoine Chevrot, sogneprest til St. Franciskus-Xaver i Paris, som holder dem — det er iøvrig første gang siden de begynte at de holdes av en parisisk sogneprest i funksjon — og annen gang, at en sekulargeistlig holder dem.

M. Chevrot taler om «evangeliets evige aktualitet». Konferansen i Notre-Dame er skapt ut fra ønsket om at en stemme skal lyde utenfor alle sognekirkene og deres faste menigheter — en stemme skal skal løfte sig og høres av alle, troende og vantro, i god vilje eller uten vilje.

Derfor begynte Lacordaire i sin tid disse konferanser og skapte en hel ny genre på et tidspunkt, hvor Kirken trengte til en ny impuls.

Folk flokkedes om ham, fordi de i hans ord fant ny fotfeste for katolsk håp og tillit. Sin tro hadde menneskene fått undergravet av voltairianismen og ateismen — de kloke fritenkere hadde blendet deres forstand og skapt et skille mellom den og Kirkens lære. Men Lacordaires mektige innflytelse gjennom konferansene vakte en intellektualisme som gikk sammen med den sanne katolisismes ånd og rev tilhørerne ut av den likegyldighet overfor religiøse ting, som Lammenais betegnet som tidens største ulykke. Lacordaire viste klart hvorledes uvidenhets om troens innerste sannheter fører til liberalistiske ideer overfor dogmene og dermed til oppløsning — og han samlet om sin talestol fler og fler, som ikke hadde funnet veien til sognekirkenes prekestol før og hadde trodd å kunne greie sig med en ubestemt «religiøsitet» og nu opdaget eller gjenopdaget, hvad sann og ekte katolisisme representerer for værdier.

I den følgende tid, hvor religionen ofte truet med å gli ut i sentimentalitet og bli identifisert med svelgen i søte følelser, stod konferansene i Notre-Dame som levende vidnesbyrd om at religionen tåler å tenkes og er i den skjønneste overensstemmelse med forstandens klare og nøkterne bruk. Et stort navn vant pater Felix, som talte 1856 om «fremskritt gjennom kristendommen». Hans konferanser var høiaktuelle, og idet han imøtegikk en for en alle innvendinger viste han klart, at intet virkelig fremskritt var mulig uten at det skjedde ut fra kristendommens prinsipper» — selv fremskritt av ren materiell art og på det alminnelige daglige livs områder.

Det er i det hele tatt interessant å følge hvorledes konferansene i Notre-Dame har gitt gjenlyd hvert år: man treffer deres virkninger i den samtidige politikk og i litteraturen. Men hvor skulde det også være annerledes når man lyttet til talere som pater Felix, pater Monsabré, mgr. d'Hulst, pater Ollivier eller pater Janvier?

Umiddelbart etter krigen samlet pater Sanson

atter en skare som i tallrikhet kun kunde sammenstilles med Lacordaires. Sinnene var oprevne og man søkte etter ord, som kunde trenge inn i sjelen og utløse noen av alle de bundne uklare tanker, som gjeret derinne og skapte utrygghet og ufred. Pater Sanson gav det man søkte — det blev som en gjenfødelses process for hjerte og forstand og religionen blev det samlende og festnende midtpunkt for liv og arbeid.

Blant de senere talere treffer vi kardinal Baudrillart og pater Pinard de la Boullaye, begge fremragende katolske lærde, som med virkning løste konferansens hovedopgave: å gjenbryte den hindring, som intellektualistisk innstillede mennesker ofte ser i sin forstand og vise at denne hindring er en ren illusjon. Konferansene ved fastetid i Notre Dame er en institusjon, hvis velsignelsesrike virkninger aldri har ophørt å gjøre sig gjeldende — de er «levende stener» i den katolske Kirkes mektige byggverk og trygger dens eksistens i Frankrike kan hende mer enn noe annet.

De engelske colleges pedagogiske verdi.

Følgende artikkel er et utdrag av en avhandling av prof. pater dr. *Wilhelm Schmidt*, S. V. D., som vi omtalte i forrige nummer av «St. Olav» i anledning hans 70-års dag.

Der er beklagelsesverdige store ulemper forbundet med den omstendighet at man i skolen inngjerd de unge på alle mulige måter for så å la de helt uforberedte unge studenter plutselig tumle sig i nesten uinnskrenket frihet. Tusener av unge mennesker er gått til grunne ved dette. I motsetning hertil er der mange fordeler ved den engelske opdragelsesmetode: den innrømmer under selve skolegangen de unge mer frihet for til gjengjeld å innskrenke den ved universitetene. Dette befester karakteren meget bedre og skaper større harmoni i utviklingsgang — og æren derfor tilkommer i første rekke det engelske college-system, som har sine faste og tradisjonelle former. 16 av Oxfords 20 colleges skriver sig fra før reformasjonen, idet de allerede blev oprettet i middelalderen efter mønster fra Paris' universitet. Det er en uavbrutt flerehundreårig tradisjon de hviler på. Alle colleges er økonomisk uavhengig og støtter sig til de innstiftelser, som er blitt gjort i årenes løp. Denne finansielle selvstendighet er grunnlaget for hvert College's selvstyre og universitetet blander sig aldri inn i dette, men fører kun overopsikten. Utviklingen har riktignok medført at universitetet avholder forelesningene, ansetter de som skal forelese og

har egne bygninger og institutter til dette, men de allerfleste har ingen rummelig universitetsbygning. Forelesningene i teologi, jura, historie, klassisk filologi og filosofi må derfor avholdes av og i collegesne som også utnevner professorene og lektorene i disse disipliner. Det enkelte college har kun et bestemt antall av forelesninger, og kan derfor ikke ha alle fag, men alle studenter har adgang til forelesningene også ved andre colleges enn sitt eget.

Et medlem av et college benevnes «Fellow» — og medlemskapet varer i almindelighet syv år. Enten driver de forskerarbeid eller de underviser i collegeet. De velger iblandt sig en forstander som fungerer på livstid. Ugifte Fellows bor i almindelighet i selve collegeet, men også de gifte tilbringer en stor del av sin fritid der. Dessuten har hvert college et antall «Tutors», som har å lede og overvåke de studerende. De enkelte college er meget forskjellige hvad størrelse og medlemsantall angår. Ethvert college har et kapell som ofte er så stort som en almindelig kirke, en stor spisesal og et bibliotek, et opholdsværelse for yngre og et for eldre. Hver student har et soveværelse og en stue. Alle college er for det meste bygget om store gårdsrum og ligger omgitt av vakre haver.

Det står enhver student fritt å velge sitt college — for det meste bestemmes valget av slektstradisjon og den større eller mindre kostbarhet i levemåten. Men i hovedtrekkene er livet ved alle colleges ens. For hvert 6. eller 8. værelse er der en

tjener, som kalles »scout» med en hjelpetjener, benevnt «boy». Måltidene spises på værelsene, hvis ikke flere slår sig sammen til et fellesbord. Frokosten inntas mellom kl. 8,30 og 9,30 og til den inviterer ofte studentene hverandre. Kl. 1 er det middag, kl. 4,30 te, som nesten alltid inntas med andre kamerater. Kl. 7 aften er det felles hovedmåltid i spisesalen, hvori deltar alle studentene samt de collegiet tilhørende professorer, lektorer og tutors. Det begynnes og avsluttes med fellesbønn, for det meste på latin. Denne ordning av måltidene viser straks den blanding av frihet og bundethet som hersker på et college — og på lignende måte er også hele dagens øvrige arbeid regulert. Kl. 7,30 vekkes hver student av sin scout — fire ganger om uken er det fellesandakt i kapellet kl. 8. Kl. 10 begynner forelesningene og varer til kl. 1 — tiden mellom 2—5 er helt viet sporten ut fra englendernes skarpe blikk for sportens betydning som opdragende element. Den foretrukne sport er roing — selv det minste college har en roklubb. To ganger om året avholdes kapproing, hvor alle går op med lidenskap. Mellom 5,30—7 blir det atter arbeidet og tiden etter aftens er optatt på forskjellig måte: med studiegrupper av videnskapelig, religiøs, politisk eller social art — på det neste stadie med diskusjonsklubber mellom de enkelte colleges og på det høieste trin: møter i Union Society, den store sammenslutning som over 1000 studenter tilhører. Hver torsdag avholdes en diskusjon i ytterst parlamentariske former og flere ganger i semestret innbys en kjent politisk fører til å innlede disse. At dette er en utmerket forberedelse til deltagelse i det offentlige liv i England sier sig selv.

Men foruten å stå under ledelse av sitt college og dets forstander er studenten under et overoppsyn fra universitetet og dets ledende menn. Dette utøves dog ikke av den øverste leder, «the Chancellor», som fører titlen rector magnificentissimus og i regelen er en høitstående konservativ politiker som er valgt på livstid, men kun presiderer ved de høitidelige anledninger. Den egentlige ledelse påligger vicekansleren, som assisteres av to proctors med hver to pro-proctors. Alle disse velges av collegiene. Universitetet har full jurisdiksjon over alle studentenes forgåelser av såvel kriminell som almindelig art og avholder fra tid til annen domsmøter. Disiplinen styrkes også ved at ingen student kan forlate det college han engang er trått inn i og heller ikke kan han frekventere andre universiteter.

Ved inntredelsen i collegiet blir studenten straks innlemmet i et samfund, som ikke er så stort at den enkelte forsvinner i mengden, men heller ikke så lite at det kan virke som klikk. Dette samfund omspinner ham med sitt reglement som aldri virker trykkende, men allikevel er sterkt nok til å holde alle utvekster nede. Det er fylt med

tradisjon i pakt med hele folkets og statens tradisjoner, så den unge student knyttes på beste måte til disse. Han lever sig inn i et samfunds fordel og krav uten at hans individualitet knekkes, og det skjer gjennom en moralsk og religiøs orientering, som gir ham en praktisk tilknytning til religionen og derved beskytter ham mot alle moralske farer.

Det engelske opdragelsessystem står på dette område i motsetning til det mellom-europeiske, som overbetoner den intellektuelle utvikling, hvilket jo også gir sig utslag i at man der betrakter Oxford og Cambridge som videnskapelig mindreverdige. Det engelske system beforder hele personlighetens utvikling og universitetene legger like så stor vekt på den som på den rent kunnskapsmeddelende side av deres virke. De er gjennemtrent av den tanke at en alt overskyggende fagutdannelse eller forskning kun skaper halve, ensidige, sjelelig forkrøplede mennesker, hvis kunnen og viten aldri kan virke befriende, men i lengden bare blir dem selv og menneskeheten til forderv.

Og ennå en stor side er der ved college-utdannelsen: den har mot til å la humaniteten gjennemtrente av religiøsitet, hvorved den løftes op på et plan, som gir plass for en kristen livsanskuelse. Gjennom felles bordbønn og felles gudstjenester innprentes religionens praktiske betydning — karakteristisk er det at et kapell er like så nødvendig for et college som et bibliotek.

Oxford tilhører den anglikanske høikirke gjennom innstilling og opdragelsesmetode, men ut fra den utviklet sig den åndsfrihet og karakterstyrke som skapte de menn der innledet den bevegelse som nu stadig fører den anglikanske kirke mer og mer tilbake til den gamle katolske Moderkirke, således at mange anglikanske kirkerum nu nesten ikke kan skjernes fra et katolsk. Man har også kalt den Oxford-bevegelse, som skyldes kardinal Newman for den ritualistiske. Newman selv var engang Fellow ved Oriel-collegiet, fra 1828—31 dets Tutor, offentlig universitetsseksaminator, leder av og hovedpredikant ved universitetskirken St. Mary the Virgin. Der holdt han sine prekener over den anglikanske kirkes fornyelse — men mens begge hans venner og feller i dette felttog, Pusey og Keble, blev i den fant han selv et årti senere veien tilbake til Moderkirken.

Newman — som efter en kritikers utsagn har talt «det kongeligste engelsk i århundredet» — representerer i personlighet, virke og skrifter, i sin beherskede ro, sin allsidige rettferdighet og uforferdede sannhetskjærlighet den beste type på en oxford-mann, hvis naturlige anlegg ikke har tatt skade av opdragelsen, men tvertom er blitt utviklet så at vi i ham kan beundre det edle menneske, den dype og frie tenker og den vidtskuende og varmhjertede prest — en pryde for sin nasjon og for menneskeheten.

Leonardo da Vincis nadverdbilled.

Leonardo da Vincis vidunderlige nadverdbillede, som viser Frelseren midt blandt sine disipler under det siste aftenmåltid, har siden sin tilblivelse måttet gjennomgå mangt og meget. Beretningene om alle de mislykkede forsøk på å bevare dette overjordisk skjønne kunstverk kunde fylle mange bøker. Malt direkte på veggene til refektoriet til kirken Santa Maria della Grasia har det vært utsatt for ofte såre ublid behandling, og det ikke alene under krig, hvor udisiplinerte tropper ikke har skånet det når de holdt rast i refektoriet, eller ved direkte forsømmelse av det — men også innenfra, idet fuktigheten fra muren som det 28 fot lange billede er malt på, har slått igjennom og ødelagt store partier av det. Det er nesten nu kun gjennom en fin freske i galleri Brera i Milano, som viser et Kristushode med nedslagne øiner, at man får en klar forestilling om billedets opprinnelige herlighet. På selve stedet må man nesten bare nøies med en anelse, som kan bli bekreftet gjennom kopier.

Imidlertid er det nu ved de nye restaureringer, foretatt av de italienske arkitekter Pica og Portallupi, blitt beskyttet mot den fullstendige ødeleggelse — men enkelthetene i deres innberetning om kunstverkets tilstand er rystende. Det lyder nesten utrolig, men hele kirken stod i fare for å styrte sammen. Kuplen var gjennomfuret av dype revner. Den er forøvrig skapt av den store italienske byggmester Bramanté — den samme som har gitt utkastet til Peterskirkenes kuppel. Like så urovekkende var de øvrige undersøkelser av kirken. Man fant søiler som stod på leirjord, opfylt med huller, og først nu etter århundrers forløp fikk et fast fundament. Bygningens yttermurer måtte pusses op og armeres med jernbøiler og betong — praktisk talt måtte kirken og refektoriet få et helt nytt skjelett.

Santa Maria della Grasia er et yndefullt stykke arkitekturkunst med sin svake rosa farve og sine forsiringer av pyntelige arkader og små hvite søiler. Den er også bygget til minne om en stor kjærlighet, idet fyrst Lodovico, kalt il Moro, lot den reise som erindring om sin høitelskede gemalinne Beatrice av Este, som døde ganske ung. Han så i en drøm kuplen, søilene og arkadene sveve som en sarkofag over hennes avsjelede legeme, og når han atter blev forenet med henne vilde han selv begraves der. I 1492 blev Bramante hentet fra Rom for å føre drømmen ut i virkeligheten — og imellem 1495—97 begynte Leonardo arbeidet på nadverdbilledet. «Himlens forgård» blev den slett ikke særlig store eller praktfulle bygning kalt

av de samtidige. Med det tilhørende kloster ligger den i en forstad til det nuværende Milano — et beskjedent strøk med lave hus og små haver. Den vinhave, som Lodovico Moro skjenket Leonardi omkring klostret er først for ganske få årtier siden blitt nedlagt.

Men drømmen gikk allikevel ikke i oppfyllelse. Fyrst Lodovico døde i krigsfangenskap i Frankrike, efter å være styrtet fra tronen i 1499. Og den herlige marmorgravsten, som Solari skapte for ham og den skjønne Beatrice, ligger nu i klostret Certosa de Pavia, et kartauserkloster fylt med kunstverker imellem Milano og Pavia. Nu skal den imidlertid bringes til sitt opprinnelige bestemmelsessted i Santa Maria della Grazia — de to som kirken skylder sin tilblivelse, skal iallfall hvile i billede i denne «himlens forgård», efter at den nu er sikret for eftertiden. Man vil ikke nu oppleve en dag at det hele ligger sammenstyrtet i ruiner — og selv om nadverdbilledets personer fortøner sig som knapt synlige skikkelser er det dog forskånet fra å gå fullstendig til grunne.

Makten på havet.

Det er nokså betegnende for den gjensidige mistillid, som alle stater hele jorden over nærer mot hverandre, at de stadig, samtidig med at de arbeider på spreng med sin oprustning, gjør opmerksom på at alle andre landes er deres egne overlegne. Det er en helt almindelig tendens — og er sist kommet klarest frem i den amerikanske admiral Leobys rapport til senatet i slutten av januar hvori han uttaler at Japan har 213 fullt utrustede og rede krigsskip mens U.S.A. kun har 199 og Storbritannia kun 195. Likedan har den franske «Moniteur de la Flotte» vært inne på det samme, idet den efter å ha redegjort for forholdet mellem den italienske og franske flåtes deplacement hevder at Frankrike ikke på langt nær kan holde skritt med det tempo hvori den italienske flåteoprustning skjer.

Denne frykt bekrefte av de tyske marinetekniske uttalelser, som delvis legger skylden på den sommel som har hersket på de franske verfter. Det er Italias modernisering av eldre skibstyper som skrider så fort frem — hvad svære slagkryssere angår står landene på like fot, mens Italia har langt flere lette kryssere og U-båter.

Marineeksperter uttaler imidlertid også at i sine «torpedokryssere» har Frankrike en spesialitet som intet sidestykke har hos italienerne. Men tyngdepunktet i den fransk-italienske konkurranse om makten til sjøss ligger dog i den store fordel Italia har i sin geografiske beliggenhet, hvorved landet alltid kan holde sine slagskib samlet, mens Frankrike kun kan koncentrere sine maritime kref-

ter i Middelhavet ved å passere engelsk territorium fra sin Atlanterhavs- og Nordsjøbasis.

Bemerkelsesverdig er forøvrig tilbakegangen i den franske handelsflåte som siden 1935 er minnet 20 pct. Skylden tillegges 40 timers arbeidsuken — men selve faktumet har også militært sett vital betydning for landet, da Frankrike i tilfelle en krig trenger ydedyktige handelsskib for å kunne gjennomføre transporten av tropper m. m.

Mussolini fortsetter uten stans sin ekspansjonspolitikk i Middelhavet. Ifølge det av ham kunnegjorte program vil hans mektige flåte, som nu teller 400 000 tons, i løpet av kort tid være fordoblet, og da vil den italienske krigsmarine innta førsteplassen i Middelhavet. At dette betyr en stadig fare for alle makter, som har interesser her, sier sig selv. Frankrike ser sin forbindelse med sine afrikanske kolonier truet — Englands vei til India overvåkes av italienske vaktposter, som har satt sig fast på hittil upåaktede øer: Pantellaria, Saseno og Leros, og dannet nye italienske støttepunkter, hvorved den strategiske betydning av de engelske befestninger er vesentlig forringet. Jugoslavia har vel nok etter verdenskrigen fått to store kyststrekninger, men italienerne har sperret det utgangen til det adriatiske hav. Grekenland er ikke sterkt nok til å kunne hevde sin rett til den av italienerne besatte øy Dodekanes — og tross alle gjensidige vennskapelige ministerbesøk iakttar Tyrkiet dog med adskillig nervøsitet hvad Mussolini planlegger i det østlige Middelhav.

Det er denne Italias stadig sterkere stilling i Middelhavet som er en av grunnene — om ikke hovedgrunnen — til at England har forlatt Edens prestisje-politikk og søkt å komme til en forståelse med Italia og Tyskland og derved i det minste skaffer landet noen tid på sig. Ti tid betyr i øieblikket ikke alene penger for England — den muliggjør også en utenrikspolitisk avspenning, som landet trenger hårdt for å orientere sig i øieblikkets vanskeligheter, hvorav den største er at dets hegemoni som førende makt på havet nu er sterkt truet.

1920-1921.

Hvis noen skulde ligge inne med årgangene 1920 og 1921 av «St. Olav» vil vi være meget takknemlig for å få dem overlatt, da vi mangler dem her på redaksjonen og ellers har alle årgangene komplett. Frakt og andre utgifter betaler vi selvfølgelig med glede.

«St. Olav»s redaksjon.

Fru minister Irgens.

Det var et sorgens budskap som onsdag 16. mars kom fra Rom: vår trossfelle, fru Lilla Irgens, var avgått ved døden. Helt overraskende kom det dog ikke. Mgr. Irgens var mandag telegrafisk blitt kalt til Rom, men dessverre traff han ikke sin mor i live — om formiddagen var hun sovnet stille inn, styrket med Kirkens nådemidler og med den Hl. Faders særlige velsignelse, overbragt av pavelig nuntius erkebiskop Borgongini Duca. Og et varmhjertet og høitbegavet menneske er ikke mer.

Fru minister Irgens var født Gulbranson, datter av godseier Carl Gulbranson og hustru Minda, f. Juell. I 1892 blev hun gift med J. Irgens som dengang var konsulatstipendiat og som senere som Norges minister har representert landet i London, København og Rom samt vært utenriksminister i Konows og Bratlies regjeringer 1910—13. Og allevegner — ikke minst i den vakre fylkesmannsbolig på Hamar hvor de også en tid hadde sitt hjem — vant fru Irgens sig venner — venner som lærte å skatte hennes klare forstand, sunde omdømme og rummelige forståelsesfullhet. Og som tiden gikk lærte de også å sette pris på hennes trofasthet i smått som i stort, det mest utpregede trekk i hennes karakter, og ikke minst kom det tilsyne under hennes årlige besøk her hjemme. Ingen blev glemt når hun var her — og hennes overordentlig omfattende belesthet, selvstendige livssyn og alltid våkne skjønnhetssans gjorde samværet med henne til feststunder som vi på vår side heller aldri vil glemme.

Det er selvsagt at et så intellektualistisk innstillet menneske som fru Irgens tidlig måtte føle sig tiltrukket av den katolske Kirkes klare logikk og dype realitetsgrunnlag. Livet i utlandet utvidet dessuten hennes horisont og gav henne syn for og lengsel efter enheten i alt det meget uensartede — og samværet med katolikker, i Bordeaux og Antwerpen åpnet hennes øiner for Kirkens universelle sannhet — den eneste virkelige enhet som finnes på jorden. Og etterat hennes sønn i 1918 var blitt optatt i København var veien også banet for henne og stod henne klar, og i 1921 blev hun selv optatt i Brüssel. I 1922 kom hun så som ministerfrue til Rom — og i de mange nekrologer som i disse dager har stått i den norske presse, fremheves særlig den gjestfrihet, hvormed ministeren og hun åpnet hjemmet for landsmenn som — skriver således «Tidens Tegn» — vil «ha henne i kjærlig erindring som en varmhjertet og hjelpsom vertinne, som representerte vårt land på en utmerket måte».

Fredag 18. mars leste mgr. Irgens en rekviem-

messe for sin mor i kirken Santa Susanna i Rom. Det var fremmøtt representanter for hoffet og utenriksdepartementet, den norske legasjon og konsulat, Corps diplomatique samt et stort antall fastboende og tilreisende norske. Mgr. Irgens blev assistert av de to norske studerende ved Propagandakollegiet, Taxt og Hansteen-Knudsen samt av 15 andre studerende derfra, og absolusjonen ved båren blev meddelt av erkebiskop Borgongini Duca. Det blev fremført gregorianske kirkemusikk og kirken var prydet med et veld av blomster fra corps diplomatique, den skandinaviske forening m. fl.

Gravferden foregikk fra St. Olavs-kirken tirsdag 22. mars. Også hertil var sendt de herligste blomster. Ved fotenden av katafalken lå en signert krans fra kongen og dronningen — dessuten la man særlig merke til en vakker blomsterdekorasjon fra fru Bergljot Ibsen og fra den tidligere svenske minister i Rom Sjøborg og frue. Lenge før den fastsatte tid var kirken overfylt — blandt de fremmøtte så man utenriksminister Koht og frue, utenriksråd Aubert og frue, den italienske minister Amadori, professor Michelet og frue, stiftamtmann Hroar Olsen, general Bratlie, generalinspektør oberst L'Orange, professor Fredrik Stang og frue, ekspedisjonschef Johannessen, dr. Chr. Lange og frue, redaktør Schanche Jonasen m. fl. samt alle herværende geistlige med hs. høiærverdighet biskopen i spissen. Mgr. Irgens leste rekviemessen, bistått av sogneprest pater Notenboom og pater de Paepe — ceremonimester var pastor Bergwitz. Kirkens sangkor utførte sangen, akkompagnert av organist Riefling. Pater Lutz holdt en gripende og opløftende sørgetale, hvori han gikk ut fra apostlen Paulus' ord: «— og så skal vi alltid være hos Herren». Absolusjonen ved båren blev meddelt av biskop Mangers og gravferden foregikk på Vår Frelses gravlund, hvor pastor Bergwitz forrettet. Kisten senkedes i jorden — og det å bli minnet er nu alt som fru Lilla Irgens har tilbake på jorden. Men hun vil bli det, kjærlig og varmt — og mange bønner vil stige op for hennes sjelefred som takk for alle gode minner. Det er den eneste, men også den beste måte vi nu kan takke henne på: hun hvile i fred og det evige lys skinne for henne!

E. D.-V.

— og derute.

En privataudiens. I «Echo de Paris» skildrer den franske forfatter Henri Bordeaux sine inntrykk fra en privataudiens han nylig har hatt hos den Hl. Fader. «Uvil-kårlig», skriver han, «måtte jeg tenke på den siste gang jeg var hos den Hl. Fader — for tre år siden. Det har vært tre vanskelige og smertefulle år for paven, hvis liv jo også i 15 måneder var truet av en farlig sykdom. Dog som ved et under, men også takket være en urokkelig livskraft, som skyldes hans ungdomstid i alpelandene, har han nu overvunnet faren.

Det er en blek olding som sitter foran mig. Mitt første

inntrykk er en følelse av uro og sorg. Den Hl. Fader synes bøiet og mindre. Han forsvinner nesten i sin hvite drakt. Men dette første inntrykk varer kun et øieblikk. Stemmen, blikket, bevegelsene gjengir det svekkede legeme hele den sterke personlighet, som nesten synes mig å være blitt sterkere.

Mens jeg ennå er inne minner en prælat Hs. Hellighet om de ventende pavelige kongregasjoner, men en energisk hådbevegelse viser ham tilbake. Den Hl. Faders energi er ennå ubrutt.

Kan hende tør jeg her på eget ansvar gjengi noen av pavens tanker.

Han føler at hans oppgave ennå ikke er tilende. Denne oppgave faller ham ofte vanskelig fordi hans ord oppfattes galt og utlegges uriktig. Historien har så ofte bevist det unyttige i store anstrengelser. Med forkjærlighet gjen-tar paven hyppig ordet: «be». Han henviser til St. Augustinus og andre kirkefedre. Forstanden alene kan ikke føre til sannhetserkjennelse, og nettop fordi man ikke søker annen veiviser enn forstanden, vakler verden i sine sammenføyninger.

Det er ikke Frankrike som er pavens største bekymring. Den gjelder noe annet. Man vet hvilke land han mener. når han vet sig å være den høieste beskytter for den menneskelige personlighet og den menneskelige frihet, som nu trues av en overbetoning av statsideen. Den Hl. Fader la gang på gang særlig vekt på den menneskelige personlighets ukrenkelighet og på ærbødigheten for barnet, som i første rekke tilhører Gud og foreldrene og dernest staten.

I avskjedens øieblikk blev hans alvorlige fasthet mildnet ved hans edle og velsignende gestus. I hans ansikt så jeg en gjenspeiling av hele menneskehetens lidelse».

—
En skarp protest fra Vatikanet. «Osservatore Romano» har offentliggjort en skarp protest mot den italienske beslagleggelse av to katolske ukeblade. Det ene blad blev forbudt, fordi det inneholdt en artikkel om de tyske katolikkers stilling. Det vatikanske organ erklærte at de tyske katolikkers prøvelser fortjente sikkert å finne medfølelse hos de italienske katolikker. Det annet ukeblad blev konfiskert fordi det bragte meddelelse om den kjente jesuitpater Rupert Mayers arrestasjon og om andre forholdsregler mot de tyske katolikker.

«Osservatore Romano» skriver at disse forholdsregler strider mot konkordatet. En slik behandling av den italienske katolske presse overskrider grensene for pressekontroll, idet det er en kontroll av den katolske presses moralske oppgaver. Det vatikanske organ hevder at slike meddelelser om de tyske katolikkers stilling er så meget desto mer nødvendig å bringe, som disse jo selv er tvunget itil stilltiende å ta imot alle beskyldninger og krenkelsener. Ennvidere kan «Osservatore Romano» ikke erindre at andre italienske blader er blitt konfiskert, skjønt de ofte skriver om den religiøse politikk hos vennligsinnete nasjoner og bringer ubegrunnede beskyldninger mot den katolske Kirke, som dog også er en «vennligsinnet åndelig makt».

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akoidenstrykkeri.
(Inneh. Alf & Johs. Grønli).